

Kommunerna har stort ansvar för övergången till ett hållfast Sverige.

Kretslopp återupptar nu ett tidigare tema och kommer framgent att presentera fler goda exempel.

Gör därför som Kungälv, Stockholm m fl., håll oss informerade.

Nyhetsbrevet Nyckeln från Kungälv

En del av Kungälv miljöarbete utgörs av nyhetsbrevet nyckeln som skickas ut som e-brev i pdf format. Nyckeln kan också läsas på kommunens hemsida, [http://www.kungalv.se / Miljo/miljoinformation.htm](http://www.kungalv.se/Miljo/miljoinformation.htm). Där finns även tidigare nummer. Nu aktuellt nummer berättar om naturgassatsning, pelletsinformation, klimatlöftet mm.

Upptaktsmöte i den nya klimatkampanjen hölls i Stockholm i Klara Kyrka

Samarbetspartners för att minska koldioxidutsläppen!

Folkbildningsförbundet, Svenska FN-förbundet, Svenska kyrkan, Svenska Naturskyddsföreningen och Svenska Röda Korset.

Du får mer information och kan göra en insats på www.klimat.nu

Högst andel klimatlöften i Ödes- hög - flest i Gävle

Ödeshög vinner kampen om att vara Sveriges mest klimatengagerade kommun. Efter en hård slutstrid står det nu klart. Oxelösund, som länge legat i topp, fick se sig besegrade den sista veckan.

Ödeshögsborna har, i förhållande till folkmängd, gjort flest klimatlöften. Att göra ett klimatlöfte innebär att man som privatperson åtar sig att i sin vardag, på olika sätt, minska sina utsläpp av koldioxid.

Det är de lokala föreningarna av organisationerna bakom Klimat.nu som genom lokala aktiviteter driver folkbildningsarbetet kring klimatet och vår livsstil.

– Jag är mycket imponerad, säger Katarina Hellström, kampanjledare. Det här visar att ödeshögsborna tagit till sig budskapet att alla krafter behövs i

kampen mot negativa klimatförändringar, och framför allt, att det går att göra något! Givetvis behövs även kraftfulla politiska beslut, som stöd till attityd- och livsstilsförändringar.

Prisutdelningen kommer att ske på plats i Ödeshög den 17 januari.

Världens klimatforskare är överens om att de ökande utsläppen av växthusgaser håller på att förändra det globala klimatsystemet. Det är ett av de största hot vi står inför. Konsekvenserna är oöverblickbara men allt tyder på att de kommer att bli allt mer kännbara. Klimatfrågan är dessutom lika mycket en fråga om rättvisa som om miljö, eftersom förändringarna kommer att slå härnäst mot de länder och människor som redan idag är mest utsatta.

Kommun	Löften	Mål	Andel (%)
1. Ödeshög	219	320	68,44
2. Oxelösund	343	613	55,95
3. Leksand	256	858	29,84
4. Gävle	1099	5113	21,49
5. Vimmerby	112	887	12,63
6. Hofors	70	597	11,73
7. Falköping	199	1741	11,43
8. Ragunda	37	353	10,48
9. Söderköping	80	781	10,24
10. Norberg	32	334	9,58
11. Nora	53	589	9
12. Ljusdal	95	1124	8,45
13. Västerås	580	7120	8,15
14. Karlskoga	136	1755	7,75
15. Mönsterås	57	742	7,68
16. Varberg	206	2963	6,95
17. Kungsör	29	458	6,33
18. Gnosjö	36	579	6,22
19. Karlskrona	201	3412	5,89
20. Söderhamn	89	1556	5,72
21. Mullsjö	22	398	5,53
22. Gagnef	31	566	5,48
23. Borlänge	145	2656	5,46
24. Älvdalen	23	432	5,32
25. Herrljunga	28	533	5,25
26. Habo	27	536	5,04
27. Vansbro	19	411	4,62
28. Surahammar	26	580	4,48
29. Dorotea	8	187	4,28
30. Sala	50	1214	4,12
31. Gnesta	22	549	4,01

I tabellen visas hur många som har avgivit klimatlöften i landets alla kommuner. Kolumnen "Mål" visar hur många löften som ska samlas in för att nå dryga 5 % av invånarna i respektive kommun. Varför? Mer behövs ofta inte för att sätta igång en snöbollseffekt, och i förlängningen få med än fler på åtgärder för att minska sina koldioxidutsläpp.

Svenska Kraftnät

Bygg Vindkraft i söder ej i norr

Svenska Kraftnät har på regeringens uppdrag utrett övergripande förutsättningar för en utbyggnad av vindkraft i fjäll och havsområden.

Slutsatsen är inte oväntat att det är bäst att bygga vindkraft i söder med tanke på den bristande överföringskapaciteten från Norrland.

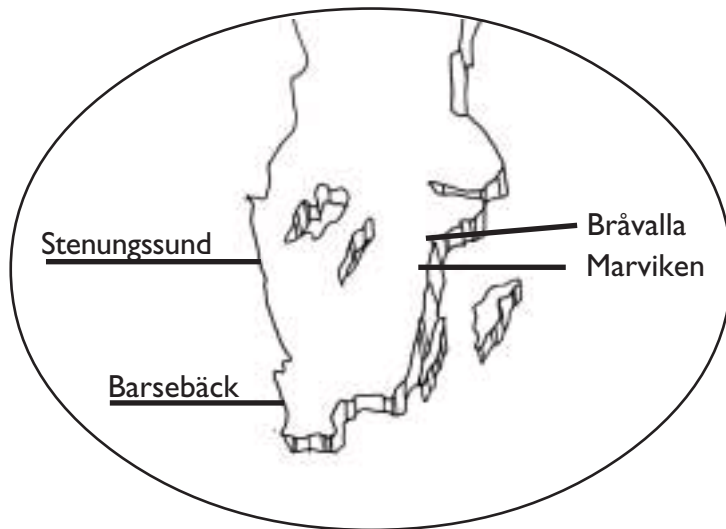
Särskilt lämpligt är det, framhåller Svenska Kraftnät att ta in vindkraften vid de ställen där det finns stor icke utnyttjad elkapacitet. Det gäller t ex vid Barsebäck, Marviken, Bråvalla och Stenungssund. På dessa platser kan 1 800 MW

vilket motsvarar en ungefärlig energimängd av 4,5 TWh anslutas.

Regeringens av Svenska Kraftnät omräknade planeringsmål för vindkraften blir 4 000 MW år 2015. Det är framräknat genom att omräkna 10 TWh med en bedömd årlig nyttjande tid på 2 500 timmar. Något som påpekas gälla för dagens teknik.

Man redovisar också att genom samreglering med vattenkraft och motköp kan omkring 500 MW installeras i mellersta Norrland utan utbyggd kraftöverföring. Rapporten finns att läsa på www.svk.se.

Lennart Ljungblom

Svenska Kraftnät föreslår att ingen storskalig utbyggnad av vindkraft bör ske i Norrland och föreslår fyra lämpliga inmatningspunkter för vindkraft i södra Sverige

Lennart Daléus ny generalsekreterare för Greenpeace Norden.

Tillbaka till het luften är det som gäller för Centerns tidigare ordförande Lennart Daléus. Som generalsekreterare eller vd för Greenpeace Norden skall han bedriva opinion för att få en bättre miljöframtid.

Lennart Daléus framhåller att mycket har hänt sen han tidigare var aktiv i miljöreslen.

– Det har som exempel skett stora teknikframsteg på energisidan.

Han tycker dock att det är tråkigt att kunskaperna inte tillämpas fullt ut vilket kan bero på ett ointresse från de som bestämmer säger han.

Politiker i allmänhet är alldeles för ointresserade och insatta i miljöfrågor vilket är ett

Foto: christian.se Copyright: Greenpeace Nordic

problem.

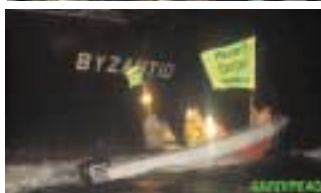
Tre allvarliga områden

1) Klimatfrågan inklusive kärnkraften

2) Genmodifierade organismer

3) Fattigdom och svält

Det är väldigt viktigt för oss att vara tydliga och visa på kunskapen

Några aktuella exempel från Greenpeace verksamhet. Ovan till vänster demonstrerar överlevande från gaskatastrofen i Bhopal med budskapet till Dow Chemicals att "Clean out the Mess" ©Greenpeace/Kadir Van Lohuizen, Till höger tar dansk polis bort banderollen "Stop Star Wars" ©Greenpeace/Peter Kristensen och nedan till vänster demonstrera Greenpeace mot oljetankers med enkla skrov här Bysantio ©Greenpeace/Thomas

Haentzsch

framhåller Lennart Daléus. Särskilt viktigt är det att nå de unga. De är de som skall leva med morgondagens problem och de har också en stor påver-

kans möjlighet mot sina föräldrar - frukostbordsdemokratin framhåller Lennart Daléus.

Lennart Ljungblom

Vattenfall bygger rekordstort vindkraftverk

Ytterligare ett vindkraftverk skall uppföras på Näsudden på södra Gotland. Det är Vattenfall som skall bygga anläggningen Olsvenne 2 som blir Sveriges största anläggning.

Generatorns effekt är 3 MW och produktionen beräknas till 8 GWh el per år. Bygget börjar i november.

Oenighet i Vindkraft branschen

Olika uppfattningar råder bland vindkraftföretagen om hur staten skall agera skriver Miljörapporten.

Vindkraftbolaget Nordex har hitills inte haft någon försäljning i Sverige utan marknaden ligger i Tyskland och Danmark.

Man finns med i Sverige och väntar ivrigt på att marknaden skall ta fart i Sverige. Nu är man dock oroliga för att den uteblir genom borttagande av stöd och brist på långsiktighet. Vindkompaniet står för samma uppfattning enligt Miljörapporten.

Eurowind å andra sidan säger nej till statliga subventioner för då går inte elcertifikaten att säljas internationellt. Där är reglerna att det inte får finnas statligt stöd. Eurowind har hitills tecknat 15 års kontrakt med Storbritannien, Italien och Belgien.

Samråd om världens största vindkraftpark

Malmöföretaget Eurowind inbjuder allmänheten till tidigt samråd om världens största havsbaserade vindkraftpark. Parken ska ligga på Kriegers flak i södra Östersjön, bestå av cirka 200 vindkraftverk och leverera lika mycket el som en Barsebäcksreaktor eller motsvarande en tredjedel av Skånes elförbrukning.

Vindkraftparken vid Kriegers flak uppfyller helt regeringens önskemål om större anläggningar, långt-

ifrån kusten och med så liten miljöpåverkan som möjligt, säger Göran Loman, projektledare på Eurowind.

Eurowind kommer under de närmaste veckorna att ha utställningar och inbjuder allmänheten till samrådsmöten om vindkraftparken.

Kriegers flak ligger 3,5 mil söder om Trelleborg, mitt emellan Sverige och Tyskland. Vindkraftparken kommer att ligga utanför den svenska territorialgränsen, men inom svensk ekonomisk zon. Årsproduktion blir cirka 3,5 TWh el, vilket

motsvarar cirka 2,5 procent av Sveriges elförbrukning och hela 35 procent av regeringens mål för vindkraftproduktion. På den tyska delen av flaket projekterar ett tyskt företag en vindkraftpark.

Kriegers flak kan ge ett väsentligt och miljövänligt bidrag till vår elförsörjning. Motsvarande produktion i oljebaserade kraftverk leder årligen till utsläpp av över en miljon ton koldioxid och cirka 10 000 oljetransporter i långtradar med släp, säger Göran Loman.

Eurowind AB har sedan 1996 projekterat vindkraftverk i Sverige och utomlands. Via dotterbolaget Örestads Vindkraftpark AB projekteras en havsbaserad vindkraftpark vid Lillgrund i södra Öresund och nu går man vidare med en stor anläggning på 200 vindkraftverk på Kriegers flak i södra Östersjön. Eurowind ägs, via Fred. Olsen Renewables AB av de två norska börsbolagen Ganger Rolf ASA och Bonheur ASA.

Utökad vindkraft på Lillgrund

Regeringen har beslutat att Örestads Vindkraftpark AB får utöka elproduktionen vid den planerade vindkraftparken på Lillgrund. Det innebär att el från Lillgrund kommer att motsvara cirka 25 procent av elförbrukningen i Malmö.

Vindkraftparken vid Lillgrund ska bestå av 48 vindkraftverk, men dessa kommer att leverera cirka 60 procent mer el än de tidigare

planerade. Verken kommer att ha något längre vingar, men samtidigt en lägre tornhöjd.

Arbetet med att bygga och uppföra vindkraftparken kommer att sysselsätta cirka 500 personer under ett år, varav ett hundratal i Malmöregionen.

Innan arbetet inleds måste Miljödomstolen ge klartecken rörande villkor för uppförandet. Därefter påbörjas detaljprojekteringen av

parken, som planeras vara färdigställd i slutet av 2004.

Vindkraftparken på Lillgrund kommer att producera nästan lika mycket el som samtliga idag befintliga vindkraftverk i Sverige. Det kommer att kosta cirka 1,2 miljarder kronor att bygga parken.

Örestads Vindkraftpark AB är ett dotterbolag till Eurowind, som projekterar, äger och förvaltar vindkraftparker.

De planerade vindkraftverken på Lillgrund, fotomontage och läge.

Falkenberg Energi utvecklas och motstår uppköps initiativ

Vindkraftkooperativet som Falkenberg Energi tog initiativ till för fyra år sedan har visat sig bli en riktig vinnare och nu administrerar man också Sveriges

Vindkraftkooperativ som inom kort avser att sätta upp ett nytt kraftverk i Krokombolaget fungerar som juridisk enhet till kooperativen och tar balansansvaret. Koo-

perativen säljer sin el till bolaget som sedan säljer den vidare till andelsägarna.

En andel i kooperativet räcker till cirka 1000 kWh. Räcker inte den egna elkällan köper

man till bra miljöval el från Falkenberg Energi.

Genom ett knappt beslut i fullmäktige sa nyligen Falkenberg nej till ett uppköpsförslag från Sydkraft.

Ny nordisk satsning på klimatforskning

Nordiska ministerrådet har utsett Lunds universitet till att leda ett nytt nordiskt nätverk med forskare från Sverige, Danmark, Finland och Island som ska studera utbytet av koldioxid och metan mellan atmosfären och ekosystemen. De nordiska forskningsråden (i Sverige Formas och Vetenskapsrådet) finansierar detta program.

Enligt Kyotoprotokollet ska länder få tillgodoräkna sig så kallade kolsänkor för att minska sina koloxidutsläpp.

Det nya spetsforskningsnätverket kommer att mäta flödet av koldioxid och metan i ett trettio-tal mätstationer. Detta kommer att ge unik information om hur kolsänkorna fungerar. Rönen kommer att kunna utnyttjas i klimat- och väderprognosmodeller.

Forskarna kommer också att skapa en gemensam databas på internet för att göra det lättare att analysera forskningsmaterial och att göra synteser. I den nya spetsforskningsenheten arbetar 41 äldre och 24 yngre forskare samt 74 doktorander.

Programmet är inriktat på naturvetenskaplig grundforskning i globala förändringar. Programmet genomförs åren 2003–2007, och dess årliga finansiering uppgår till ca 10 miljoner danska kronor (ca 1,35 milj. euro).

Dioxinutsläpp kan minimeras

Fredagen den 13 december försvarade Per Liljelind, kemiska institutionen, miljökemi, Umeå universitet, sin avhandling med titeln Studies of formation and catalytic decomposition of chlorinated dioxins and related compounds in lab-scale experiments. Svensk titel: Studier av bildning och katalytisk nedbrytning av klorerade dioxiner och besläktade ämnen i labskalaförsök.

Avhandlingen handlar om hur giftiga ämnen från förbränningsprocesser uppkommer och vad man kan göra för att begränsa utsläppen. De ämnen som studerats är i huvudsak klorerade och dessa biprodukter bildas från oförbrända bränslerester.

Dioxiner, som är den giftigaste ämnesgruppen i det här sammanhanget, är förknippade med avfallsförbränning som idag har stränga utsläppskrav som efterlevs med hjälp av effektiva reningstekniker.

Ett exempel på en relativt ny metod finns i avhandlingen, katalytisk rening av rökgaserna. Den vanligaste lösningen är annars att ämnena bara fångas in, till exempel med aktivt kol. Katalytiska metoder har fördelen att ämnena bryts ned och blir därmed ofarliga. Ett återstående problem är askan som inte kan avgiftas på detta sätt.

Pressmeddelande Umeå Universitet

Naturligt djurliv viktigt i ekolantbruk

Vad menas egentligen med god djuromsorg? Ja, det beror i stor utsträckning på vem man frågar. Inom det ekologiska lantbruket lägger man stor vikt vid att djuren ska kunna leva ett naturligt liv, medan man inom det övriga lantbruket ofta tycker att det är viktigare att djuren är friska. Djurrättsorganisationer å sin sida vill framförallt hindra att enskilda djur lider. Dessa skillnader i grundsyn kan leda till onödiga konflikter, menar Vonne Lund i sin doktorsavhandling.

Vonne Lund har fördjupat sig i de olika gruppernas argumentation och menar att konflikterna ofta beror på skillnader i etisk grundsyn och livsåskådning. Det leder i sin tur på att man har olika syn på när djuren har det bra, menar hon, och ger ett tillspetsat exempel:

– Om ekolantbrukaren släpper ut grisen i ruggigt väder för att det är naturligt, kommer djurrättsaktivisten med ett tacke.

Vonne Lund har studerat djuromsorg i förhållande till ekolantbrukets grundläggande värderingar, och hon presenterar resultaten i sitt doktorsarbete vid institutionen för husdjurens miljö och hälsa vid SLU i Skara.

MÅL

Ekolantbrukets viktigaste mål, både i Sverige och internationellt, är att vara miljövänligt och ut hålligt. Vonne Lund menar att målet om god djuromsorg går att förena med miljövänlighet

välstånd stämmer ofta med ekolantbrukets syn. Det är därför viktigt att det ekologiska lantbruket i kommunikationen med omvärlden tydligt anger hur man definierar djurvälstånd.

TVÅ GRUPPER

I en enkätundersökning tenderade de ekologiska djurbönderna att dela sig i två grupper, som delvis hade olika värderingar. Den ena gruppen såg ekolantbruket som en livsstil, och där sågs "naturligt liv" som viktigare än traditionella djurskyddsbegrepp som integritet, rättigheter eller värdighet.

Den andra gruppen bestod av "entreprenörer" som ofta tyckte att det är viktigare att tjäna pengar och möta nya utmaningar. De var generellt mer kritiska till KRAV:s djurregler och hade lättare att acceptera ingrepp som kastrering och embryotransförelse.

Avmaskningen är ett exempel på att det kan finnas konflikter mellan den ekologiska grundsynen, som prioriterar uthållighet och miljövärd, och djurskyddsmålsättningen. Därför menar Vonne Lund att det ekologiska lantbruket behöver utveckla strukturer som säkrar djurvälståndet.

ETISKT KONTRAKT

I avhandlingen presenteras ett förslag, nämligen ett etiskt kontrakt som skulle kunna användas i detta syfte både i teori och praktik. Det symboliska kontraktet skulle reglera förhållandet mellan husdjur och människa, så att djuren skulle garanteras en viss välfärd. Det bygger på att djuren betraktas som viktiga partners i det agroekologiska system som det ekologiska jordbruket utgör.

Pressmeddelande SLU